

Asia: VN/24783/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatioportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Ulkomaanoperaatioiden Veteraaniliitto ry (SUVL; ent. Suomen Rauhanturvaajaliitto ry) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdystä sopimuksesta.

SUVL on noin 6 000:n rauhanturvaamis- ja kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kriisinhallintaveteraanien perustamien yhdistysten muodostama itsenäinen maanpuolustus-, veteraani- ja etujärjestö. Kaikkiaan suomalaisia on vuodesta 1956 lähtien osallistunut aseellisiin rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä ja reserviläisistä sekä erikseen nimetyistä asepalvelusta suorittamattomista henkilöistä yli 55 000 lähtijää. SUVL on myös siviilikriisinhallintatehtävissä palvelleiden etujärjestö. Viime syksynä hyväksytyyn sääntömuutoksen jälkeen SUVL:n jäsenyhdistyksiin voi kuulua Suomen valtion lähettäminä sotilaallisissa rauhanturva-, kriisinhallinta- ja muissa ulkomaanoperaatioissa sekä siviilikriisinhallinta- tai pelastusoperaatioissa palvelleita ja palvelevia henkilöitä.

Lausuntonamme esitämme seuraavaa. Esitykseen sisältyy lakiehdotus täydentävän sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan. Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi sopimuksesta johtuvat muutokset muun ohella henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin, Puolustusvoimista annettuun lakiin sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 4 §:ään.

Suomen Nato-liittymisestä aiheutuvia vaikutuksia on käsitelty hallituksen esityksessä HE 315/2022 vp sekä Nato SOFA:an ja Pariisin pöytäkirjaan liittymisen vaikutuksia hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp, jonka luonnoksesta olemme aiemmin lähettäneet lausuntomme ulkoministeriölle 6.11.2023.

Kyseessä olevan esityksen vaikutusarvioinneissa on huomioitu vaikutukset siltä osin, kuin niiden arvioidaan eroavan edellä mainittujen esitysten yhteydessä jo arvioiduista vaikutuksista. Täydentävästä sopimuksesta aiheutuvien vaikutusten suuruuteen vaikuttaa suoraan Suomessa kulloinkin olevan täydentävän sopimuksen alaisen toiminnan mittakaava. Sopimuksella ei perusteta liittokunnan esikuntia Suomeen, minkä vuoksi arviointi niiden vaikutuksista tulee tehdä jokaisen liittokunnan esikunnan perustamisen yhteydessä erikseen.

Nato SOFA:lla ja täydentävällä sopimuksella on merkittävä rooli käytännön yhteistoiminnan oikeudellisena edellytyksenä Naton sotilasesikuntien, muiden sotilasorganisaatioiden ja Naton jäsenvaltioiden joukkojen aseman järjestävinä sopimuksina niiden toimiessa toistensa alueella. Nato-jäsenyyden myötä

Suomi osallistuu Naton pelotteen ja puolustuksen toimeenpanoon sekä rauhanajan yhteistyöhön. Suomen puolustus on yhteensovitettu osaksi liittokunnan yhteistä puolustusta, mikä tarkoittaa osallistumista yhteisen puolustuksen suunnitteluun ja toimeenpanoon. Nato-jäsenyyden myötä kansainvälisen puolustusyhteistyön muodot monimuotoistuvat. Täydentävällä sopimuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, vaan kyse on jo Pohjois-Atlantin sopimukseen, Nato SOFA:an ja Pariisin pöytäkirjaan liittymisen yhteydessä muodostuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan noudattamisesta ja toimeenpanosta. Täydentävällä sopimuksella mahdollistetaan Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja -organisaatioiden tehokas toiminta. Sopimus soveltuu yleisesti kaikkiin niihin Suomessa toimiviin Naton sotilasesikuntiin ja muihin sotilasorganisaatioihin, kuten Naton osaamiskeskuksiin, joihin sovelletaan Pariisin pöytäkirjaa.

Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain nykyinen 4 § sisältää valtuutuksen, jonka nojalla voidaan asetuksella säätää eräiden sopimusten soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan. Säännöksen tarkoituksena on, että Suomi voisi riittävän joustavasti sitoutua kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden toteuttamista koskeviin sopimuksiin, joissa mainittujen sopimusten soveltamisalueena on operaation tai kriisinhallintaan liittyvän harjoituksen toteuttamisalue. Sopimuksia on tarpeen soveltaa erillisin sitoumuksin myös esimerkiksi operaatioihin osallistuviin kolmansiin valtioihin. Esityksen mukaan lainkohtaan lisättäisiin maininta edellä tarkoitetuista sopimuksesta, ja sitä muutettaisiin lakiteknisesti luettavampaan muotoon siten, että jokainen säännöksessä mainituista sopimuksista muodostaisi oman kohdan pykälässä. Asetuksenantovaltuudet osoitettaisiin niiden poikkihallinnollisen merkityksen vuoksi valtioneuvostolle.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt ehdotettavaa sääntelyä ongelmattomana sotilaallisesta kriisinhallintalaista annettua lakia koskevassa lausunnossaan (PeVL 54/2005 vp, s. 6).

Esitysluonnoksessa ei ehdoteta muutoksia kriisinhallintahenkilöstön asemaa ja oikeuksia koskeviin säännöksiin. SUVL:lla ei ole hallituksen esitysluonnokseen huomautettavaa.

Ala-Sankila Jorma

Suomen Ulkomaanoperaatioiden Veteraaniliitto ry.

Ala-Sankila Jorma
Suomen Ulkomaanoperaatioiden Veteraaniliitto ry.